

BESLUT

Datum

2016 -09- 2 6

Dnr

4749-16-30

Aktbilaga

4

IFRÅGASATT BROTT MOT TYSTNADSPLIKT

Justitiekanslerns beslut

Justitiekanslern inleder inte förundersökning.

Ärendet

I en anmälan till Justitiekanslerns har följande anförts. Anmälaren skickade ett e-brev med ett medietips till redaktionen för tidskriften Hav & Vatten (som ges ut av Havs- och Vattenmyndigheten) och uppgav att han ville vara anonym. Han fick beskedet att han hade rätt att vara anonym och skulle skyddas som källa. När en annan person begärde ut e-postloggen för redaktion@havochovatten.se fanns emellertid hans e-brev med tips till redaktionen med i den logg som lämnades ut.

Till anmälan har Havs- och Vattenmyndighetens svar till anmälaren (ett e-brev) och en kopia av e-postloggen bifogats. Av den senare framgår att anmälaren skickat ett e-brev till redaktionen för Hav & Vatten och att han i ämnesraden angett att det rörde sig om ett tips. Av e-postloggen framgår även anmälarens e-postadress som innehåller hans namn.

Justitiekanslerns bedömning

Den rättsliga regleringen

Av 1 kap. 1 § tredje stycket TF framgår att det står var och en fritt att, i de fall annat inte är föreskrivet i TF, meddela uppgifter i vilket ämne som helst till författare, utgivare, redaktioner och nyhetsbyråer för offentliggörande i tidningar och andra tryckta skrifter.

I 3 kap. 1 § TF finns en grundläggande bestämmelse om rätt till anonymitet. Där stadgas att författare till tryckt skrift eller meddelare enligt 1 kap. 1 § tredje stycket TF inte är skyldig att låta sitt namn eller sin signatur eller pseudonym sättas ut på skriften.

Rätten till anonymitet skyddas bl.a. genom en bestämmelse i 3 kap. 3 § TF. Av denna bestämmelse framgår att tystnadsplikt gäller för bl.a. den som har

tagit befattning med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift. Enligt huvudregeln får denne inte röja vad han eller hon fått veta om vem som t.ex. är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket TF. Någon tystnadsplikt gäller dock inte om den vars identitet tystnadsplikten avser att skydda har samtyckt till att identiteten röjs.

Den som uppsåtligt eller av oaktsamhet åsidosätter de angivna bestämmelserna döms enligt 3 kap. 5 § TF till böter eller fängelse i högst ett år. Allmänt åtal för sådant brott får väckas endast om målsäganden har anmält brottet till åtal.

Av 2 kap. 1 § TF framgår vidare att var och en har rätt att ta del av allmänna handlingar. Med allmänna handlingar avses handlingar som förvaras hos myndigheter och som är att anse som inkomna eller upprättade hos en myndighet.

Som allmän handling anses inte meddelande eller annan handling som har inlämnats till eller upprättats hos myndighet endast för offentliggörande i periodisk skrift som ges ut genom myndigheten (se 2 kap. 11 § p. 2 TF). Bestämmelsen omfattar även meddelanden som lämnas endast för att utgöra bakgrundsmaterial för t.ex. en tidningsartikel. Även ett helt osjälvständigt följebrev till ett insänt manuskript omfattas av regleringen (se prop. 1975/76:160 s. 175).

Bedömningen i detta fall

Såvitt framgår av utredningen har anmälaren i ett e-postmeddelande till redaktionen för tidskriften Hav & Vatten lämnat uppgifter med avsikt att dessa skulle publiceras i tidskriften och framfört att han önskade vara anonym. Genom att den aktuella e-postloggen lämnades ut till någon annan än anmälaren har anmälarens identitet röjts. Det tycks ha skett utan anmälarens samtycke och har därmed inneburit ett åsidosättande av hans rätt till anonymitet.

Om myndigheten inte hade lämnat ut e-postloggen kan det emellertid antas ha inneburit en otillåten begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar. Uppgifterna i handlingen omfattas inte av sekretess. Det får anses stå klart att den aktuella e-postloggen – som såvitt framgår har skapats automatiskt i myndighetens datasystem – är att betrakta som en allmän handling (jfr RÅ 1998 ref 44) och att den inte träffas av undantaget i 2 kap. 11 § p. 2 TF.

I ett fall som det aktuella föreligger således en konflikt mellan bestämmelserna om rätten till anonymitet och reglerna om handlingsoffentlighet. I förarbetena till bestämmelsen i 2 kap. 11 § p. 2 TF anförs att det är oklart vilket av de två motstridiga regelkomplexen som ska ges företräde i en sådan situation. Det kan å ena sidan hävdas att reglerna om handlingsoffentlighet medför en lagstadgad skyldighet att röja författares eller uppgiftslämnarens identitet som avses i 3 kap. TF. Å andra sidan kan det också göras gällande

att anonymitetsrätten i enlighet med principen om en specialreglerings företrädare framför allmänna regler ska ta över bestämmelserna om handlings- offentlighet. (Se a. prop. s. 173)

I och med det undantag som infördes i 2 kap. 11 § p. 2 TF gavs meddelarens intresse att vara anonym företrädare framför offentlighetsintresset när någon lämnar uppgifter till en myndighet för offentliggörande i periodisk skrift. Regleringen gäller emellertid enbart handlingar som omfattas av det aktuella undantaget. Som framgår är min bedömning att e-postloggar inte utgör sådant material som faller in under undantaget från offentlighetsprincipen. För sådana handlingar framstår det därför som ovisst vilka regler som ska ges företräde. Det står dock klart att det skulle strida mot legalitetsprincipen att döma någon för brott mot tystnadsplikt i ett fall som detta. Förundersökning för brott mot tystnadsplikt ska därför inte inledas.

Ärendet har föredragits av Nina Forsgren. I ärendets beredning har även byråcheferna Daniel Kjellgren och Anders Lindgren deltagit.

Anna Skarhed

Exp. till

Anmälaren

Havs- och Vattenmyndigheten